

**9 FEVRAL
2020**

**MİLLİ MƏCLİSƏ
SEÇKİLƏR**

KÜTLƏVİ İNFORMASIYA
VASİTƏLƏRİNİN
NÜMAYƏNDƏLƏRİ ÜÇÜN

YADDAŞ

"Kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələri üçün Yaddaş"
Mərkəzi Seçki Komissiyası tərəfindən işlənib hazırlanmışdır.

Y A D D A Ş K İ T A B Ç A S I

**Bu Yaddaş kitabı Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə
seçkilərdə KİV nümayəndələrinin istifadəsi üçün nəzərdə tutulmuşdur**

Kütləvi informasiya azadlığı - Azərbaycan Respublikasında kütləvi informasiya azaddır.

Kütləvi informasiya azadlığı vətəndaşların qanuni yolla informasiya axtarmaq, əldə etmək, hazırlamaq, ötürmək, istehsal etmək və yaymaq hüququna dövlət tərəfindən təminat verilməsinə əsaslanır.

Kütləvi informasiya vasitələri - dövri mətbu nəşrlər, teleradio programları, informasiya agentlikləri, internet informasiya ehtiyatı, kinoxronika programları və digər yayım formaları.

Kütləvi informasiya - axtarılması, əldə olunması, hazırlanması, ötürülməsi, istehsalı və yayımı Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə məhdudlaşdırılmayan, ümumi istifadə üçün nəzərdə tutulmuş mətbu, audio, audiovizual xəbər və digər məlumatlar.

KİV nümayəndəsi - qeydə alınmış kütləvi informasiya vasitəsinin redaksiyası üçün xəbər və materialların toplanması, hazırlanması, redaktəsi ilə məşğul olan, onunla əmək və ya digər müqavilə münasibətlərinə görə bağlı olan, yaxud onun tapşırığı üzrə bu cür fəaliyyətlə məşğul olan şəxsdir. O, qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada öz xidməti vəzifələrini yerinə yetirir. KİV nümayəndəsinin qanunazidd hərəkətləri qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyət yaradır.

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasından çıxarış

Maddə 1. Hakimiyyətin mənbəyi

I. Azərbaycan Respublikasında dövlət hakimiyyətinin yeganə mənbəyi Azərbaycan xalqıdır.

II. Azərbaycan xalqı Azərbaycan Respublikası ərazisində və ondan kənarda yaşayan, Azərbaycan dövləetine və onun qanunlarına tabe sayılan Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarından ibarətdir; bu isə beynəlxalq hüquqla müəyyənmiş normaları istisna etmir.

Maddə 2. Xalqın suverenliyi

I. Sərbəst və müstəqil öz müqəddərətini həll etmək və öz idarəetmə formasını müəyyən etmək Azərbaycan xalqının suveren hüququdur.

II. Azərbaycan xalqı öz suveren hüququnu bilavasitə ümumxalq səsverməsi – referendum və ümumi, bərabər və birbaşa seçki hüququ əsasında sərbəst, gizli və şəxsi səsvermə yolu ilə seçilmiş nümayəndələri vasitəsi ilə həyata keçirir.

Maddə 21. Dövlət dili

I. Azərbaycan Respublikasının dövlət dili Azərbaycan dilidir. Azərbaycan Respublikası Azərbaycan dilinin inkişafını təmin edir.

II. Azərbaycan Respublikası əhalinin daniştiği başqa dillərin sərbəst işlədilməsi və inkişafını təmin edir.

Maddə 47. Fikir və söz azadlığı

I. Hər kəsin fikir ve söz azadlığı vardır.

II. Heç kəs öz fikir və əqidəsini açıqlamağa və ya fikir və əqidəsindən dönməyə məcbur edilə bilməz.

III. İraqi, milli, dini, sosial və hər hansı digər meyara əsaslanan ədavət və düşməncilik oyadan təşviqata və təbliğata yol verilmir.

Maddə 50. Məlumat azadlığı

I. Hər kəsin istədiyi məlumatı qanuni yolla axtarmaq, əldə etmək, ötürmək, hazırlanmaq və yaymaq azadlığı vardır.

II. Kütləvi informasiyanın azadlığına təminat verilir. Kütləvi informasiya vəsətələrində, o cümlədən mətbuatda dövlət senzurası qadağandır.

III. Hər kəsin kütləvi informasiya vəsətələrində dərc edilən və onun hüquqlarını pozan və ya mənafelərinə xələl gətirən məlumatı təkzib etmək və ya ona cavab vermək hüququna təminat verilir.

Maddə 56. Seçki hüququ

I. Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının dövlət orqanlarına seçmək və seçilmək, habelə referendumda iştirak etmək hüququ vardır.

II. Məhkəmənin qərarı ilə fəaliyyət qabiliyyətsizliyi təsdiq olunmuş şəxslərin seçkilərdə, habelə referendumda iştirak etmək hüququ yoxdur.

III. Hərbi qulluqçuların, hakimlərin, dövlət məmurlarının, din xadimlərinin, məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmü ilə azadlıqdan məhrum edilmiş şəxslərin, bu Konstitusiyada və qanunda nəzərdə tutulan digər şəxslərin seçilmək hüququ qanunla məhdudlaşdırılmışdır.

***"Kütləvi informasiya vasitələri haqqında" Azərbaycan
Respublikasının Qanunundan çıxarış***

Maddə 3. Əsas anlayışlar

Bu Qanunda istifadə olunan anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir:

teleradio və kinoxronika proqramları – daimi adı, nömrəsi olan və ildə azı bir dəfə efirə buraxılan audio, audiovizual xəber və materialların (verilişlərin) məcmusu; **dövri mətbu nəşrlər** – çap prosesinin və ya hər hansı suretçixaran texnikanın vəsi-təsilə hazırlanmış, birdəfəlik tirajı 100 nüsxədən çox, daimi adı və cari nömrəsi olan, ildə azı on iki dəfə çıxan qəzetlər və ildə azı iki dəfə çap olunan jurnal, toplu, bülleten və başqa dövri nəşrlər;

kütləvi informasiya vasitəsinin məhsulu – mətbu nəşrin bir nömrəsinin tirajı, yaxud onun bir hissesi, teleradio, kinoxronika proqramlarının ayrıca buraxılışı, proqramın audio və ya videoyazısının tirajı, yaxud tirajının bir hissesi;

kütləvi informasiya vasitəsi məhsulunun yayılması – dövri mətbu nəşrlərin, teleradio proqramlarının, audio və ya videoyazılardanın satılması və ya paylanması, teleradio proqramlarının yayımı, kinoxronika proqramlarının nümayişi;

ixtisaslaşmış kütləvi informasiya vasitələri – istehsalı (yayımı) üçün bu Qanunla xüsusi qaydalar müəyyən edilmiş kütləvi informasiya vasitələri;

kütləvi informasiya vasitəsinin redaksiyası – kütləvi informasiya vasitəsinin istehsalını və yayımını həyata keçirən təşkilat, müəssisə, idarə və ya vətəndaş, yaxud vətəndaşlar birlüyü;

məsul redaktor – mətbu nəşre rəhbərlik edən baş redaktor (redaktor), yaxud onu əvəz edən şəxs; teleradio təşkilatında verilişlerin (proqramların) yayımına icazə verən şəxs;

naşır – mətbu nəşri məhsulunun istehsalını maddi-texniki cəhətdən təmin edən nəşriyyat, digər müəssisə (sahibkar), naşirə bərabər tutulan və əsas gəlir mənbəyi bu fealiyyət növü olmayan fiziki və ya hüquqi şəxs;

yayıcı – redaksiya və ya naşırla müqavilə bağlamaqla, yaxud digər qanuni əsaslarla kütləvi informasiya vasitəsi məhsullarının yayılmasını həyata keçirən fiziki və ya hüquqi şəxs.

Maddə 8. Kütləvi informasiya vasitələrinin məlumat almaq hüququ

Kütləvi informasiya vasitələri cəmiyyətdəki iqtisadi, siyasi, ictimai və sosial durum haqqında, dövlət orqanlarının, bələdiyyələrin, idarə, müəssisə və təşkilatların, ictimai birliliklərin, siyasi partiyaların, vəzifeli şəxslərin fealiyyəti barədə operativ və doğru-dürüst məlumatlar almaq hüququna malikdirlər. Bu hüquq Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində göstərilən hallardan başqa mehdudlaşdırılmışdır.

Dövlət orqanları, bələdiyyələr, idarə, müəssisə və təşkilatlar, ictimai birliliklər, siyasi partiyalar, vəzifeli şəxslər öz fealiyyətləri haqqında məlumatı kütləvi informasiya vasitəsinin sorğusu əsasında, habelə mətbuat konfransları keçirmək yolu ilə, yaxud başqa formalarda verirlər.

İnformasiya almaq üçün sorğu yazılı və şifahi ola bilər. Tələb olunan informasiyanı adları çəkilən orqan, təşkilat və ictimai birliliklərin rəhbərleri, onların müavinləri, mətbuat xidmətinin işçiləri, yaxud digər səlahiyyətli şəxslər verə bilərlər.

Məlumatın əldə edilməsi barədə yazılı sorğuya Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyənmiş qaydada və müddətdə baxılır. Qanunda göstərilən müddətdə həmin məlumat öz operativliyini itirərsə, sorğuya dərhal, bu mümkün olma-dıqda isə 24 saatdan gec olmayıaraq cavab verilməlidir.

Kütləvi informasiya vasitəsinin nümayəndəsi məlumatı verməkdən imtina edən dövlət orqanlarından, bələdiyyələrdən, idarə, müəssisə və təşkilatlarından, ictimai birliliklərdən, siyasi partiyalardan və ya vəzifeli şəxslərdən Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun şəkildə şikayət etmək hüququna malikdir.

Kütləvi informasiya vasitələrinin fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, "Kütləvi informasiya vasitəleri haqqında", "Məlumat azadlığı haqqında", "Vətəndaşların müraciətləri haqqında", "Dövlət sirri haqqında", "Müəlliflik hüququ və əlaqəli hüquqlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunları, seçki prosesində isə həm də Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsi, Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyası tərəfindən qəbul edilmiş normativ xarakterli aktlarla tənzimlənir.

KİV nümayəndələri də daxil olmaqla seçki prosesinin bütün iştirakçıları aşağıdakı şərtlərə riayət etməlidirlər :

(Seçki Məcəlləsi, maddə 2.6)

- mətbuat azadlığına hörmət bəsləmək;
- öz peşə fəaliyyəti ilə məşğul olan digər kütləvi informasiya vasitələri nümayəndələrinin işinə mane olmamaq, namizədlərin, siyasi partiyaların və siyasi partiyalar bloklarının seçki kampaniyalarına müdaxilə etməmək və onu pozmamaq;
- seçkiqabağı təşviqat materiallarının yayılmasına mane olmamaq, onları məhv etməmək və korlamamaq;
- seçkiqabağı kütləvi tədbirlərin keçirilməsinə mane olmamaq;
- seçkilərin azad, sərbəst, dinc və mütəşəkkil keçirilməsi üçün seçki orqanları ilə və onların vəzifəli şəxsləri ilə əməkdaşlıq etmək;
- təzyiq göstərmək və ya bəxşış təklif etmək yolu ilə və ya digər qanuna-zidd üsullarla seçiciləri səs verməyə, səsvermədən çəkindirməyə sövq etməmək;
- təzyiq göstərmək və ya bəxşış təklif etmək yolu ilə və ya digər qanuna-zidd üsullarla seçiciləri seçkiqabağı təşviqatda iştirak etməyə və ya iştirak etməməyə məcbur etməmək;
- səlahiyyətli şəxslərə və müşahidəçilərə hörmət bəsləmək, onlarla əməkdaşlıq etmək;
- seçki komissiyalarının fəaliyyətlərinə əsassız müdaxilə etməmək, səsvermə və ya səslerin hesablanması prosesini pozmamaq;
- seçkilərin qanuni təsdiqlənmiş nəticələrinə hörmət etmək, seçkilərlə bağlı hər bir şikayəti səlahiyyətli orqana təqdim etmək və həmin orqanın bu şikayətlə bağlı qərarına riayət etmək;
- hədə-qorxu, böhtən xarakterli və ya zorakılığa çağırılan çıxışlar etməmək və bu cür materialları yaymamaq;
- dövlət resurslarından, bələdiyyə və digər ictimai resurslardan Seçki Məcəlləsi ilə nəzerdə tutulmamış hallarda istifadə etməmək.

Seçki prosesində istifadə edilən bəzi anlayışlar:

(Seçki Məcəlləsindən və MSK-nin “Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə seçkilərdə kütləvi informasiya vasitələri ilə seçkiqabağı təşviqatın aparılması qaydaları haqqında” Təlimatından çıxarış)

seçki hüququ – Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatını seçmək və seçilmək hüququ, o cümlədən namizədlərin irəli sürülməsində, seçkiqabağı təşviqatda, seçki komissiyalarının işində, seçkilərin keçirilməsinin müşahidəsində (seçkilərin nəticələrinin müəyyən edilməsi də daxil olmaqla), səsvermədə və digər seçki hərəkətlərinin həyata keçirilməsində iştirak etmək;

seçici – seçki hüququna malik şəxs;

seçki hərəkətlərinin həyata keçirilməsində iştirak etmək hüququ olan şəxslər – deputatlığa namizəd, deputatlığa qeydə alınmış namizəd, siyasi partiyalar, siyasi partiyaların bloku, onların səlahiyyətli nümayəndələri və vəkil edilmiş şəxsləri, yerli və beynəlxalq (xarici) müşahidəçilər, kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələri;

namizəd – deputat seçilmək üçün Seçki Məcəlləsinə uyğun namizədiyi irəli sürürləmiş şəxs;

qeydə alınmış namizəd – deputat seçilmək üçün Seçki Məcəlləsinə uyğun olaraq müvafiq dairə seçki komissiyası tərəfindən qeydə alınmış şəxs;

siyasi partiyalar bloku – seçkilərdə birgə iştirak etmək üçün iki və ya daha çox siyasi partiyaların yaradığı və seçkilər zamanı siyasi partiyalarla eyni hüquqa malik olan blok;

müşahidə – məlumatların yığılması və onların qiymətləndirilməsi əsasında ekspert rəyinin hazırlanması;

müşahidəçi – seçkilərin keçirilməsi zamanı seçkiləri müşahidə etmək üçün siyasi partiyalar, qeyri-hökumət təşkilatları, referendum üzrə təşviqat qrupları, namizədlər tərəfindən təyin edilən və Seçki Məcəlləsi ilə nəzərdə tutulmuş qaydada müvafiq seçki komissiyasında qeydə alınmış şəxs;

beynəlxalq müşahidəçi – seçkiləri müşahidə etmək hüququ almış xarici dövləti, xarici və ya beynəlxalq təşkilatı təmsil edən şəxs;

seçici siyahıları – müvafiq seçki dairəsinin seçki məntəqəsi ərazisində yaşayan və seçki hüququna malik olan Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının siyahıları;

seçkiqabağı təşviqat – vətəndaşların və siyasi partiyaların seçiciləri seçkilərdə iştirak etməye, bu və ya digər namizədin lehine səs verməyə (səs verməməyə) çağırın və ya çağrımaq məqsədi daşıyan fəaliyyəti;

təşviqat materialları – seçki kampaniyası zamanı dərc edilməsi və ya digər üsullarla yayılması nəzərdə tutulan seçkiqabağı təşviqata həsr edilmiş çap, audiovizual və digər materiallar;

televiziya və radio vasitələri ilə seçkiqabağı təşviqat – seçiciləri hər hansı namizədin lehine səs verməyə (verməməyə) təhlükə etmək məqsədilə qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada və formada məlumatların teleradio vasitələri ilə yayılması;

dövri nəşrlər vasitəsilə seçkiqabağı təşviqat – seçiciləri hər hansı namızədin lehinə səs verməyə (verməməyə) çağırmaq məqsədilə qanun-vericiliklə müəyyən olunmuş qaydada və formada məlumatların dövri nəşrlərdə yerləşdirilməsi;

kütləvi informasiya vasitələrində seçkiqabağı təşviqatın növləri – çıxış, müsahibə, mətbuat konfransı, açıq müzakirə, debat, dəyirmi masa, siyasi reklam, teleradio verilişləri, namizəd haqqında teleoçerkələr və video-filmər;

çıxış – seçkiqabağı program və platformanın teleradio verilişləri vasitəsilə seçicilərə açıqlanması;

müsahibə – qeydə alınmış namızədlərin, onların səlahiyyətli nümayəndələrinin və vekil edilmiş şəxslərinin, namizədi qeydə alınmış siyasi partiyanın, siyasi partiyalar blokunun səlahiyyətli nümayəndələrinin KİV nümayəndələri ilə görüşlər zamanı həmin nümayəndələr tərəfindən verilən sualların cavablandırılması;

mətbuat konfransı – qeydə alınmış namızədlərin, siyasi partiyaların, siyasi partiyalar bloklarının, onların səlahiyyətli nümayəndələrinin və qanunla müəyyən edilmiş digər şəxslərin kütləvi informasiya vasitələrində suallara cavablar da daxil olmaqla, namızədin seçkiqabağı programının şərh edilməsi;

açıq müzakirə – seçkiqabağı program və platformanın digər subyektlərə müzakirə edilməsi;

debat – qeydə alınmış iki və ya daha çox namızədin, habelə siyasi partiya, siyasi partiyaların blokları adından onların buna vekil edilmiş nümayəndələrinin seçkiqabağı programları ilə əlaqədar açıq fikir mübadiləsi;

dəyirmi masa – seçkiqabağı təşviqat tədbirləri çərçivəsində qeydə alınmış namızədlərlə, siyasi partiyaların, siyasi partiyalar bloklarının nümayəndələri ilə kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələri, televiziya tamaşaçıları, radio dinləyiciləri arasında sual-cavab və fikir mübadiləsi;

siyasi reklam – ictimai rəyin seçki programının və ya platformasının lehinə formalasdırılması məqsədilə reklam materiallarının qanunla müəyyən edilmiş qaydada kütləvi informasiya vasitələrində yerləşdirilməsi.

Seçki prosesinin ictimailəşdirilməsi, seçki subyektlərinin maarifləndirilməsi və bəzi seçki sənədlərinin qüvvəyə minməsi prosesində KİV-lərin rolü

KİV-lər səsvermə günü seçki məntəqəsindəki səsvermə kabinetində səsvermə istisna olmaqla, seçki prosesinin bütün mərhələlərini və seçki hərəkətlərini işıqlandırıb bilərlər.

- Seçkilərin təyin edilməsinə dair sərəncam dövri nəşrlərdə rəsmi dərc olunduqdan sonra qüvvəyə minir. MSK-nin seçkilərin hazırlanıb keçirilməsi üzrə əsas hərəkət və tədbirlərin Təqvim Planı, həmçinin Komissiyanın bütün qərar və məlumatları dövlət dövri nəşrlərində rəsmi dərc edilir. Qeydə alınmış namizədlər barədə məlumatlar qeydiyyatdan sonra 24 saat müddətində kütləvi informasiya vasitələrinə təqdim edilir.
- İctimai teleradio təşkilatları və verilişləri Azərbaycan Respublikası ərazisinin yarısına, yaxud yarısından çoxuna yayılmış teleradio verilişləri təşkilatları seçkilərin hazırlanması və keçirilməsi dövründə hər həftə seçki qanunvericiliyini izah etmək, vacib seçki hərəkətlərinin həyata keçirilməsi qaydası və müddətləri, habelə seçki kampaniyasının gedisi haqqında məlumat yaymaq, seçicilərin suallarına cavab vermək üçün MSK-ya 15 dəqiqədən az olmayıaraq, ölkə ərazisinin yarısından az hissəsində yayılmış teleradio verilişləri təşkilatları, habelə Azərbaycan Respublikasının yarısına və yaxud yarısından çoxuna yayılmış teleradio verilişləri təşkilatlarının müvafiq bölmələri isə DSK-ya 10 dəqiqədən az olmayıaraq əvəzsiz efir vaxtı verirlər.
- Təsisçiləri dövlət orqanları, təşkilatları, idarələri olan və ya dövlət büdcəsindən maliyyələşən həftədə azı bir dəfə nəşr edilən dövri mətbu nəşrlərin redaksiyaları seçkilərin hazırlanması və keçirilməsi dövründə Mərkəzi Seçki Komissiyasına əvəzsiz olaraq həftəlik nəşr həcmənin bir səhifəsindən az olmayan yer ayıırlar.
- Seçki komissiyaları dövri nəşrlərdə ayrılan yerdən seçki qanunvericiliyini izah etmək, seçki hərəkətlərinin qaydası və müddəti, namizədlər, qeydə alınmış namizədlər, siyasi partiyalar (siyasi partiyaların blokları) seçki kampaniyasının gedisi haqqında seçicilərin suallarına cavab vermək üçün istifadə edirlər.

Seçkiqabağı təşviqat dövrü :

17 yanvar saat 00:00-dan – 8 fevral saat 08:00-dək

- sükut dövrü və səsvermə günü seçkiqabağı təşviqat aparıla bilməz – 8 fevral saat 08:00-dan 9 fevral saat 19:00-dək

Seçkiqabağı təşviqat prosesində KİV-lərin fəaliyyəti

1. Seçkiqabağı təşviqat prosesində mülkiyyət növünə və yayım imkanlarına görə iştirakı nəzərdə tutulan teleradio verilişləri təşkilatları:

a) Azərbaycan Respublikası ərazisinin yarısına, yarısından çoxuna, yaxud azına yayılmış olan ictimai teleradio verilişləri təşkilatları (məsələn, İTV);

Ictimai teleradio verilişləri təşkilatlarının seçkiqabağı təşviqat üçün ayırdıqları ödənişsiz efir vaxtının ümumi həcmi həftədə 3 saatdan az olmamalıdır.

Ödənişli əsaslarla ayrılan efir vaxtının ümumi həcmi pulsuz efir vaxtının ümumi həcmindən az və həmin həcmdən iki dəfədən artıq ola bilməz.

İTV-də ödənişsiz efir vaxtının bölgüsü MSK tərəfindən keçirilən püşkatma-da müəyyən edilir.

b) təsisçiləri fiziki və hüquqi şəxslər olan və xüsusi mülkiyyətə əsaslanan teleradio verilişləri təşkilatları;

Özəl teleradio verilişləri təşkilatlarının ayırdıqları efir vaxtının həcmi onların öz mülahizələrinə uyğun olaraq müəyyən edilir. Efir vaxtı müvafiq teleradio təşkilatlarında keçirilən püşkatmadə səlahiyyətli subyektlər arasında bərabər həcmdə bölünür. Püşkatma keçirildikdən sonra efir vaxtı üçün yer bağlanmış müqavilə əsasında təqdim edilir.

• Təsisçiləri fiziki və hüquqi şəxslər olan teleradio verilişləri təşkilatları seçkiqabağı təşviqat üçün efir vaxtının ayrılmasının mümkünüyünə dair qərar qəbul etdikdə, bu barədə Mərkəzi Seçki Komissiyasına və ya daire seçki komissiyasına müvafiq bildirişlər göndərir, efir vaxtının verilməsinə görə ödənişin əsasları, şərtləri və məbləği barəsində məlumatı seçkilərin təyin edilməsi haqqında sərəncamın rəsmi dərc edilməsindən sonra ən gec 30 gün keçənədək dərc edir.

Qeyd: “a” bəndində göstərilən ictimai teleradio verilişləri təşkilatları tərəfindən seçkiqabağı təşviqat üçün efir vaxtı ödənişsiz və ya ödənişli əsaslarla, “b” bəndində göstərilən teleradio verilişləri təşkilatları isə yalnız ödənişli əsaslarla efir vaxtı ayıırlar.

2. Seçkiqabağı təşviqat prosesində mülkiyyət növünə və yayım imkanlarına görə iştirakı nəzərdə tutulan dövri nəşrlər:

a) dövlət dövri mətbuat nəşrləri – təsisçiləri dövlət orqanları, təşkilatları, idarələri olan və ya dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən, Azərbaycan Respublikası ərazisinin yarısına, yarısından çoxuna, yaxud yarısından azına yayılmış dövri nəşrlər;

Göstərilən dövri nəşrlərdən hər birində pulsuz ayrılan nəşr səhifələrinin həcmi seçkiqabağı təşviqat dövründə həftəlik nəşr səhifələrinin ümumi həcminin azı 10 faizini təşkil etməlidir.

Dövlət dövri nəşrlərində dərc üçün yerin ayrılması ilə bağlı püşkatma müvafiq dövri nəşr redaksiyaları tərəfindən keçirilir.

b) özəl dövri nəşrlər – təsisçiləri ayrı-ayrı fiziki və ya hüquqi şəxslər olan dövri nəşrlər;

Özəl dövri nəşrlərdə dərc yerinin ayrılması ilə bağlı püşkatma müvafiq dövri nəşr redaksiyaları tərəfindən keçirilir.

• Təsisçiləri fiziki və hüquqi şəxslər olan dövri nəşr orqanları dərc üçün yer ayrılmasının mümkünliyünə dair qərar qəbul etdikdə, bu barədə Mərkəzi Seçki Komissiyasına və ya dairə seçki komissiyasına müvafiq bildirişlər göndərir və nəşr səhifələrində seçkiqabağı təşviqat materiallarının yerləşdirilməsinə görə ödənişin əsasları, şərtləri və məbləği barəsində məlumatı seçkilərin təyin edilməsi haqqında sərəncamın rəsmi dərc edilməsindən sonra ən gec 30 gün keçənədək dərc edir.

Qeyd: “a” bəndində göstərilən dövlət dövri mətbuat nəşrləri tərəfindən yerin ayrılması ödənişsiz və ya ödənişli əsaslarla, “b” bəndində göstərilən nəşrlər tərəfindən isə yalnız ödənişli əsaslarla həyata keçirilir.

Nəzərə alın ki,

- Seçki Məcəlləsinin 77.1-ci maddəsində göstərilən təşkilatlar qeydə alınmış namizədlərin, siyasi partiyaların və siyasi partiyalar bloklarının lehinə və ya əleyhinə öz təşəbbüsləri ilə seçkiqabağı təşviqat apara bilməzlər.
  - Dövlətə məxsus olan teleradio verilişləri təşkilatları vasitəsilə seçkiqabağı təşviqat aparılmır.
  - Siyasi partiyalara məxsus olan dövri nəşrlər qeydə alınmış deputatlığa namizədlərə bərabər şərait yaratmaq öhdəliyi daşımlılar.
  - Qeydə alınmış namizədlərin, siyasi partiyaların, siyasi partiyalar bloklarının seçkiqabağı tədbirlərinin keçirilməsi haqqında məlumatlar, bir qayda olaraq, teleradio programlarında məlumatların şəhərsiz göstərildiyi programların başlanğıcında verilməlidir. Belə məlumatlara sərf edilən efir vaxtinin dəyərini qeydə alınmış namizədlər, siyasi partiyalar, siyasi partiyaların blokları ödəmirlər. Bu halda seçkiqabağı təşviqatın işıqlandırılmasında hər hansı bir qeydə alınmış namizədə, siyasi partiyaya, siyasi partiyaların blokuna üstünlük verilməməlidir.

Püşkatmaya dair tələblər və bu prosesdə iştirak etmək hüququ olan subyektlər:

- Püşkatmanın keçirilməsi üçün püşkatma komissiyası yaradılır. Püşkatmanın keçirilməsinin yeri və vaxtı haqqında məlumat püşkatmanın keçirilməsinə ən azı 24 saat qalmış rəsmi dərc edilir.
- Seçkiqabağı təşviqat müddəti başlanandan sonra bir həftə ərzində qeydə alınmış namizədlər, siyasi partiyalar, siyasi partiyaların blokları arasında onların verdikləri ərizə əsasında püşkatma keçirilir. İTV tərefindən ayrılan ödənişsiz efir vaxtinin bölgüsü Mərkəzi Seçki Komissiyası, digər qurumlar tərefindən ayrılan efir vaxtı və dərc yeri isə həmin qurumlar tərefindən həyata keçirilir. Püşkatma komissiyası tərefindən keçirilən püşkatmanın nəticələri müvafiq qaydada rəsmiləşdirilir.

YADDA SAXLA!

Püşkatmada müvafiq seçki komissiyasının üzvləri, qeydə alınmış namizədlər, namizədləri qeydə alınmış siyasi partiyaların, siyasi partiyalar bloklarının səlahiyyətli nümayəndələri, yaxud vəkil edilmiş şəxsləri, yerli və beynəlxalq müşahidəçilər, KİV nümayəndələri iştirak edə bilərlər.

Seçki Məcəlləsi ilə seçkiqabağı təşviqat üçün müəyyən edilmiş qaydalara riayət edilməsinə nəzarət

- Seçki Məcəlləsi ilə seçkiqabağı təşviqat üçün müəyyən edilmiş qaydalara riayət edilməsinə nəzarəti MSK nəzdində yaradılmış və əsasən jurnalistlərdən ibarət olan mətbuat qrupu həyata keçirir.
- Mətbuat qrupu MSK tərəfindən ona verilən səlahiyyət çərçivəsində fəaliyyətinin qanunamüvafiq qurulması məqsədilə mətbuat və informasiya sahəsində idarəetmə və nəzarəti həyata keçirən orqanlarla, KİV-lərin redaksiyaları ilə, qeydə alınmış namizədlərlə, namizədi qeydə alınmış siyasi partiyalar, siyasi partiyaların blokları və seçki prosesinin digər iştirakçıları ilə qarşılıqlı şəkildə fəaliyyət göstərə bilər.
- Mətbuat qrupu öz iclaslarında kütləvi informasiya vasitələrində seçkiqabağı təşviqatın aparılmasının müəyyən olunmuş qayda və üsullarla aparılmasına nəzarət etmək məqsədilə aşkar edilmiş nöqsanların aradan qaldırılması üçün tədbirlər görülür, daxil olmuş müraciətlərə səlahiyyətləri daxilində baxır, zəruri hallarda həmin müraciətlər üzrə təkliflərini MSK-nin müzakiresinə çıxarır.
- Mətbuat qrupuna rəhbərliyi, onun fəaliyyətinin təşkilati və hüquqi təminatını MSK həyata keçirir.

DİQQƏT!

Aşağıdakı subyektlərə seçkiqabağı təşviqat aparmaq qadağandır:

- xarici dövlətlərə və xarici hüquqi şəxslərə;
- xarici vətəndaşlara;
- vətəndaşlığı olmayan şəxslərə;
- 18 yaşına çatmamış vətəndaşlara;
- seçkilərin təyin edilməsi haqqında qərarın (sərəncamın) rəsmi dərc edildiyi günə olan vəziyyətə görə Azərbaycan Respublikasının hüquqi şəxslərinin nizamnamə kapitalında xarici dövlətlərin, xarici hüquqi şəxslərin, xarici vətəndaşların və ya vətəndaşlığı olmayan şəxslərin iştirak (mülkiyyət) payı 30 faizdən çox olarsa, Azərbaycan Respublikasının hüquqi şəxslərinə;
  - beynəlxalq təşkilatlara və beynəlxalq ictimai hərəkatlara;
  - dövlət hakimiyyət organlarına və bələdiyyə qurumlarına;
  - dövlət, bələdiyyə təşkilatlarına və idarələrinə;
  - seçkilərin təyin edilməsi haqqında qərarın (sərəncamın) rəsmi dərc edildiyi günə olan vəziyyətə görə nizamnamə kapitalında dövlətin və ya bələdiyyənin iştirak payı 30 faizdən artıq olan hüquqi şəxslərə;
    - xeyriyyə təşkilatlarına, dini birliklərə, idarələrə, təşkilatlara;
    - öz vəzifələrini və ya xidməti vəzifelərini yerinə yetirərkən, həm də vəzifəsindən və ya xidməti üstünlüyündən istifadə etməklə dövlət orqanlarında, idarələrində, təşkilatlarında və ya bələdiyyə orqanlarında və təşkilatlarında vəzifədə olan şəxslərə;
    - dövlət və bələdiyyə qulluqçularına;
    - hərbi qulluqçulara;
    - seçki komissiyalarına, seçki komissiyasının həllədici səs hüquqlu üzvlərinə və digər vəzifəli şəxslərinə;
  - Seçki Məcəlləsinin 77.1-ci maddəsində göstərilənlər istisna olmaqla dövlətə məxsus teleradio verilişləri təşkilatlarına.

Seçki günü:

9 fevral 2020-ci il

səsvermə başlayır:

saat 08:00-da

səsvermə başa çatır:

saat 19:00-da

Seçki prosesində aşkarlıq

Seçki prosesinin bütün mərhələləri və seçki hərəkətləri (səsvermə kabinetisi istisna olmaqla) proses iştirakçıları üçün tam aşkar olmalıdır. Həmçinin səsvermə günü seçki məntəqəsində həyata keçirilən bütün seçki hərəkətlərini, eləcə də seçki komissiyalarının fəaliyyətini aşağıdakı şəxslər müşahidə edə bilərlər:

- deputatlığa qeydə alınmış namizədlər;
- deputatlığa qeydə alınmış namizədlərin səlahiyyətli nümayəndələri və vəkil edilmiş şəxsləri;
- siyasi partiyaların, siyasi partiyalar bloklarının səlahiyyətli nümayəndələri və vəkil edilmiş şəxsləri;
- seçki komissiyasının məşvərətçi səs hüquqlu üzvləri;
- yerli və beynəlxalq müşahidəçilər;
- KİV nümayəndələri.

Kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələri

(Seçki Məcəlləsi, maddə 43)

Kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələri bütün seçki komissiyalarının iclaslarını işıqlandırıra, səsvermənin nəticələri və seçkilərin yekunları haqqında protokolları və qərarları ilə tanış ola bilər, habelə müvafiq seçki komissiyasının qərarının, protokolunun və onlara qoşulan digər sənədlərin surətlərinin bir nüsxəsini haqq ödənilmədən çıxara və ya ala bilər, əlavə nüsxələri isə Mərkəzi Seçki Komissiyası tərəfindən müəyyən edilən haqq ödənilməkle ala bilərlər.

Kütləvi informasiya vasitələri nümayəndələrinin tələbi ilə seçki komissiyası qərarlarının, səsvermənin nəticələri və seçkilərin yekunları haqqında protokollarının suretləri seçki komissiyası tərəfindən təsdiq olunmalıdır.

DİQQƏT!

KİV nümayəndəsi seçki günü seçki məntəqəsində olarkən müşahidənin aparılması prinsiplərinə (bir namizədin və ya siyasi partiyanın mənafələri naminə seçki prosesinə təsir göstərilməməsi, müşahidə edilən hərəkətlərə aid olan bütün halların və faktların nəzərə alınması, müşahidənin açıq aparılması, müşahidənin yekunlarının faktlara əsaslanması) hökmən əməl etməlidir.

KİV nümayəndəsinə aşağıdakı hərəkətlərin edilməsi qadağandır:

- seçicilərə seçki bülletenləri vermək;
- seçicinin barmağını gözə görünməyən mürəkkəblə işarələmək və ya seçicinin barmağında mürəkkəbin olub-olmamasını ultrabənövşəyi lampa ilə yoxlamaq;
- seçiciyə necə səs verəcəyi və ya necə səs verdiyi haqqında sual vermək;
- köməyə ehtiyacı olan seçicinin xahişi ilə onun əvəzinə seçki bülleteninin alınması qrafasında imza etmək və seçki bülleteninə işaret qoymaq;
- seçki komissiyası üzvünün işinə mane olmaq və ya qanunsuz olaraq seçki komissiyasının fəaliyyətinə müdaxilə etmək;
- seçicinin seçiminə təsir etmək və ya səsvermənin gizliliyini pozmaq;
- seçki komissiyalarının həllədici səs hüquqlu üzvləri ilə birlikdə birbaşa seçki bülletenlərini saymaq;
- seçicilər arasında təşviqat aparmaq;
- bu və ya digər namizədin, siyasi partiyanın lehinə, yaxud əleyhinə yönələn və ya bu cür qiymətləndirilə bilən hərəkətlər və ya çağrıqlar etmək;
- müvafiq seçki komissiyasının qərarlarının qəbul olunmasına müdaxilə etmək;
- seçicilərin suallarına cavab vermək (öz statusu ilə bağlı suallar istisna olmaqla);
- qanunla qadağan edilən digər hərəkət (hərəkətsizlik) etmək.

YADDA SAXLA!

- Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı kimi KİV nümayəndəsinin qanunvericiliklə müəyyənləşdirilmiş qaydada seçkilərdə seçci qismində iştirak etmək hüququ vardır.
- Əgər KİV nümayəndəsi xidməti fəaliyyəti ilə əlaqədar səsvermə günü adının seçicilər siyahısında olduğu seçki məntəqəsində səs verə bilmirsə, o, qeydiyyatdan çıxma vəsiqəsi ilə həmin seçki dairəsinin ərazisində yerləşən digər seçki məntəqəsində səs verə bilər.
- Milli Məclisə seçkilər zamanı qeydiyyatdan çıxma vəsiqəsi müvafiq seçki dairəsinin ərazisində tətbiq edilir.
- Qeydiyyatdan çıxma vəsiqəsi dairə seçki komissiyasından səsvermə gününə **45-25 gün** qalmış, məntəqə seçki komissiyasından isə **24-3 gün** qalmış götürülə bilər.

Q E Y D Ü Ç Ü N

Q E Y D Ü Ç Ü N

Q E Y D   Ü Ç Ü N
